

8. Kyiv National University of Construction and Architecture. Regional Policy: Collection of Scientific Works. – Kyiv: NTUU «KPI», 2017. – Part 2. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://surl.li/quwsup>

9. Prykhodko, O. O. Project management in conditions of changing technological processes. – Dissertation for the degree of Candidate of Technical Sciences. – Kyiv: Kyiv National University of Construction and Architecture, 2024. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://surl.cc/jdmgln>

10. Kyiv National University of Technologies and Design. Project management: theoretical foundations and practical aspects. – Textbook. – Kyiv: Kyiv National University of Technologies and Design, 2024. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/ed3426146432ea2f6837c04fe0c85b86.pdf>

11. Buklib. Project management: methods and practical aspects. – Buklib, 2023. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://buklib.net/books/37224/>

12. Chupryna, G., Ryzhakova, G., Pokolenko, V., Prykhodko, D., & Faizullin, A. Establishment of the rational economic and analytical basis for projects in different sectors for their integration into the targeted diversified program for sustainable energy development. – 2021 IEEE International Conference on Smart Information Systems and Technologies (SIST), 2021. – Pp. 1–9.

Дані про авторів

Якимчук Ірина Миколаївна,

доцент кафедри менеджменту в будівництві, Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9198-5188>
e-mail: iakymchuk.im@knuba.edu.ua

Долгополов Вододимир Юрійович,

аспірант кафедри менеджменту в будівництві, Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-8656-098X>
e-mail: dovhopolov_vy-2022@knuba.edu.ua

Герасимчук Ярослав Леонідович,

аспірант кафедри менеджменту в будівництві, Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-3535-3422>
e-mail: geruch023@ukr.net

Біденко Дмитро Валерійович,

аспірант кафедри менеджменту в будівництві Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-0226-7102>
e-mail: Clarison@ukr.net

Data about the authors

Iryna Yakymchuk,

Associate Professor, Department of Construction Management, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv

e-mail: iakymchuk.im@knuba.edu.ua

Volodymyr Dolhopolov,

PhD Student, Department of Construction Management, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv

e-mail: dovhopolov_vy-2022@knuba.edu.ua

Yaroslav Herasymchuk,

PhD Student, Department of Construction Management, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv

e-mail: geruch023@ukr.net

Dmytro Bidenko,

PhD Student, Department of Construction Management, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv

e-mail: Clarison@ukr.net

УДК 631.1:624.138(477)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18145160>

КОЛГАНОВА І. Г.

Практика консолідації земель сільськогосподарського призначення в проєктах землеустрою в Україні

Актуальність теми дослідження. У статті розглянуто теоретичні та практичні аспекти консолідації земель сільськогосподарського призначення в Україні як важливого напрямку удосконалення структури землеволодіння і землекористування у сучасних умовах реформування земельних відносин. Проаналізовано сутність поняття консолідації земель, її мету, завдання та основні підходи до реалізації цього процесу в межах проєктів землеустрою. Наголошено, що консолідація спрямована на раціональне використання земельних ресурсів, усунення черезсмулля, вклинювань і розпороченості земельних ділянок, підвищення ефективності агровиробництва, збереження ро-

дючості ґрунтів та забезпечення сталого розвитку сільських територій.

Метою роботи є проаналізувати сучасну практику консолідації земель сільськогосподарського призначення в Україні, визначити її особливості, проблеми реалізації та перспективи впровадження в межах розроблення проєктів землеустрою.

Методи дослідження. Під час проведення дослідження використовувались такі загально прийняті методи наукового дослідження: теоретичний метод, монографічний метод, порівняльний метод та метод узагальнення.

Основні результати дослідження. Досліджено нормативно-правову базу України щодо здійснення робіт із консолідації земель, зокрема положення Земельного кодексу України, Закону «Про землеустрій», «Про державний земельний кадастр» та інших нормативних документів. Зазначено, що сучасні проєкти землеустрою покликані не лише оптимізувати структуру землекористування, а й забезпечити баланс між економічними інтересами власників земельних ділянок, соціальними потребами сільського населення та екологічними вимогами охорони земель.

У роботі наведено приклади реалізації проєктів землеустрою, що передбачають консолідацію земель на локальному рівні. Висвітлено досвід розроблення проєктів землеустрою щодо організації території сільськогосподарських підприємств при добровільному обміні земельними ділянками, укрупнення масивів сільськогосподарських угідь, а також формування інфраструктури для ефективного землекористування. Проаналізовано економічні, екологічні та соціальні ефекти від впровадження консолідаційних заходів, зокрема підвищення продуктивності аграрного виробництва, покращення умов меліорації, зменшення транспортних витрат та підвищення рівня екологічної стабільності територій.

У статті обґрунтовано необхідність подальшого розвитку інституційних і правових механізмів консолідації земель, з урахуванням європейського досвіду, де такі проєкти виступають ефективним інструментом просторового планування та забезпечення сталого землекористування.

Висновок. Зроблено висновок, що впровадження системної практики консолідації земель в Україні сприятиме підвищенню ефективності аграрного сектору, розвитку сільських територій і формуванню збалансованої системи управління земельними ресурсами.

Ключові слова: консолідація земель, масиви земель сільськогосподарського призначення, проєкти землеустрою, управління земельними ресурсами, раціональне використання земель, землевпорядне проєктування, сталий розвиток, землеустрій.

IRYNA KOLHANOVA

The practice of agricultural land consolidation in land management projects in Ukraine

Relevance of the research topic. The article examines the theoretical and practical aspects of agricultural land consolidation in Ukraine as an important direction for improving the structure of land ownership and land use in the current conditions of land relations reform. The essence of the concept of land consolidation, its purpose, objectives, and main approaches to implementing this process within land management projects are analyzed. It is emphasized that consolidation is aimed at the rational use of land resources, eliminating land fragmentation, strip farming, and scattering of land plots, increasing the efficiency of agricultural production, preserving soil fertility, and ensuring the sustainable development of rural territories.

The aim of the work is to analyze the current practice of agricultural land consolidation in Ukraine, identify its features, implementation problems, and prospects for implementation within the development of land management projects.

Research methods. During the research, the following generally accepted scientific research methods were used: theoretical method, monographic method, comparative method, and the method of generalization.

Main research results. The legal and regulatory framework of Ukraine concerning the implementation of land consolidation works has been studied, particularly the provisions of the Land Code of Ukraine, the

Law «On Land Management,» the Law «On the State Land Cadastre,» and other regulatory documents. It is noted that modern land management projects are designed not only to optimize the land use structure but also to ensure a balance between the economic interests of landowners, the social needs of the rural population, and the environmental requirements for land protection.

The paper provides examples of the implementation of land management projects that involve land consolidation at the local level. The experience of developing land management projects for organizing the territory of agricultural enterprises through voluntary exchange of land plots, enlargement of agricultural land arrays, and the formation of infrastructure for effective land use is highlighted. The economic, environmental, and social effects of implementing consolidation measures are analyzed, including increased productivity of agricultural production, improved land reclamation conditions, reduced transportation costs, and enhanced environmental stability of territories.

Conclusions. *The article substantiates the need for further development of institutional and legal mechanisms for land consolidation, taking into account European experience, where such projects serve as an effective tool for spatial planning and ensuring sustainable land use. It is concluded that the implementation of systematic land consolidation practices in Ukraine will contribute to increasing the efficiency of the agricultural sector, the development of rural territories, and the formation of a balanced land resource management system.*

Keywords: *land consolidation, agricultural land arrays, land management projects, land resource management, rational land use, land management design, sustainable development, land management.*

Постановка проблеми. Раціональне використання земель сільськогосподарського призначення є одним із ключових напрямів забезпечення продовольчої безпеки та сталого розвитку сільських територій. В умовах України, де історично сформувалася мозаїчна структура землеволодіння та землекористування внаслідок паювання, актуальною постає проблема роздробленості земель, що значно знижує ефективність агровиробництва, ускладнює впровадження сучасних технологій, розвиток інфраструктури та інвестиційну привабливість галузі.

Консолідація земель розглядається як один із провідних інструментів вирішення цих проблем, оскільки дозволяє впорядковувати структуру землекористування, зменшити витрати на виробництво, полегшити доступ до земель та підвищити конкурентоспроможність сільського господарства. Проте в сучасній практиці реалізації проектів землеустрою існує низка правових, організаційних та соціальних бар'єрів, що стримують активне впровадження консолідаційних процесів.

Проблематика консолідації земель тісно пов'язана з важливими науковими завданнями – удосконаленням методичних підходів до просторового планування та землеустрою, формуванням цифрових моделей землеволодіння, обґрунтуванням нових підходів до управління земельними ресурсами. У практичній площині – це завдання розробки ефективних механізмів впроваджен-

ня проектів консолідації на рівні громад з урахуванням особливостей децентралізації, земельної реформи та ринку землі.

Таким чином, дослідження практики консолідації земель у проектах землеустрою є важливим кроком на шляху до формування сталого, ефективного та соціально відповідального землеустрою в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки науковцями Д.С. Добряком, Й.М. Дороша, Т.О. Євсюкова, В.М. Кілочка, О.В. Краснолуцького, П.Ф. Кулинич, А.Г. Мартина, А.Я. Сохнич, М.Г. Ступеня, Л.В. Ткачук, А.М. Третяка, А.М. Шворака, S. Burton, R. Bullard, D. Demetriou, T. van Dijk, M. Hartvigsen, E. Jacoby, J. Sonnenberg, J. Thomas, A. Vitikainen та ін. проведено дослідження теоретичних і правових основ, способів і методів проведення консолідації земель сільськогосподарського призначення, розвитку земельних відносин у контексті впровадження консолідації земель в Україні.

Постановка мети і завдань досліджень. Проаналізувати сучасну практику консолідації земель сільськогосподарського призначення в Україні, визначити її особливості, проблеми реалізації та перспективи впровадження в межах розроблення проектів землеустрою.

Метод та методологія досліджень. Під час проведення дослідження використовувались такі загально прийняті методи наукового досліджен-

ня: теоретичний метод, монографічний метод, порівняльний метод та метод узагальнення.

Результати дослідження. Консолідація земель сільськогосподарського призначення – це процес об'єднання дрібних, розкиданих або нерационально сформованих земельних ділянок в єдиний масив з метою підвищення ефективності землекористування, покращення агровиробничих умов та забезпечення сталого розвитку територій.

В Україні проблема роздрібнення сільськогосподарських земель виникла внаслідок приватизації та паювання, що призвело до нерациональної структури землеволодіння, ускладнення обробітки земель та зниження ефективності аграрного виробництва. У зв'язку з цим консолідація земель стала важливим напрямом удосконалення організації території у проектах землеустрою.

Основними підходи до консолідації в Україні є:

- добровільна участь власників земель – основний принцип сучасних проектів консолідації. Результативність процесу значною мірою залежить від діалогу між власниками земельних часток (паїв), громадами та землевпорядниками.

- проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь – такі проекти землеустрою включають аналіз наявного землекористування, моделювання оптимального розміщення ділянок, врахування інфраструктури, обмежень і правового статусу земель.

- інтеграція з просторовим плануванням – консолідація повинна бути пов'язана з планами розвитку територій громад, з урахуванням природоохоронних, екологічних та соціальних чинників.

- залучення ГІС-технологій та цифрових інструментів – сучасне програмне забезпечення дозволяє ефективно моделювати майбутню структуру землекористування, оцінювати економічні наслідки та візуалізувати альтернативні варіанти.

Аналіз можливих способів консолідації земель свідчить про те, що нині реальними є шляхи консолідації через оренду, суборенду й обмін земельних ділянок та об'єднання їх в масиви земель сільськогосподарського призначення через розроблення документації із землеустрою.

Відповідно до Закону України «Про землеустрій» землеустрій це – сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та рациональну організацію території адміністративно-терито-

ріальних одиниць, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил. Консолідацію земель в Україні слід проводити лише на підставі заходів із землеустрою. Заходи із землеустрою щодо формування земельних ділянок, які передбачають розробку проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок, технічної документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості); технічної документації із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок не в змозі повністю розв'язати питання щодо формування земельних ділянок під час процедури консолідації земель.

Головну роль у процедурі консолідації земель можуть відігравати проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, проекти землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв) чи технічна документація із землеустрою щодо інвентаризації земель, в складі якої формуються масиви земель сільськогосподарського призначення [6–7].

Масив земель сільгосппризначення – сукупність земельних ділянок сільгосппризначення, що складаються з сільськогосподарських та необхідних для їх обслуговування несільгоспугідь (земель під польовими дорогами, меліоративними системами, господарськими шляхами, прогонами, лінійними об'єктами, об'єктами інженерної інфраструктури, а також ярами, заболоченими землями, іншими угіддями, що розташовані всередині земельного масиву), мають спільні межі та обмежені природними та/або штучними елементами рельєфу (автомобільними дорогами загального користування, полезахисними лісовими смугами та іншими захисними насадженнями, водними об'єктами тощо) (ст. 1 Закону України від 22.05.2003 р. № 858–IV «Про землеустрій»).

10 липня 2018 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні». Цим Законом визначені правила використання масиву земель сільськогосподарського призначення, якими:

- надано право землекористувачу, який використовує значну частину земель масиву, на одержання в оренду земель під польовими дорогами (із встановленням обов'язку встановлення земельних сервітутів для доступу до інших земельних ділянок масиву);

- надано орендарям земельних ділянок, розташованих у масиві, право надавати їх у суборенду орендарю іншої земельної ділянки у тому ж масиві, без погодження з орендодавцем, залишаючись відповідальним за виконання договору оренди;

- надано право землекористувачу, який використовує істотну частину земель масиву (75 % від загальної площі) на одержання в оренду (суборенду) інших земель масиву із наданням їх власникам (орендарям) інших рівноцінних земельних ділянок у тому ж масиві;

- надано можливості фізичним та юридичним особам використовувати земельні ділянками під лісосмугами та іншими захисними насадженнями на праві оренди, право на яке буде набуватись без проведення земельних торгів;

Законом закріплено правило, за яким умови договорів суборенди, що укладаються при обміні правами користування земельними ділянками, мають бути не гіршими, ніж умови договорів оренди;

- встановлена обов'язковість оновлення нормативної грошової оцінки землі при проведенні інвентаризації масиву земель с/г призначення з передачею повноважень щодо її затвердження сільським, селищним, міським радам;

- проведено чітке розмежування правового статусу земель під польовими дорогами, всередині масиву земель сільськогосподарського призначення та польовими дорогами, які обмежують самі масиви. При цьому встановлено, що можуть бути передані в оренду тим, хто використовує земельні ділянки масиву, виключно ті польові дороги, що перебувають всередині масиву, польові дороги, які обмежують його залишаються землями загального користування;

- виключено можливість зміни площі земельних ділянок при проведенні інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення;

- встановлено на законодавчому рівні правовий статус земельних ділянок під полезахисними лісовими смугами як земель сільськогосподарського призначення. При цьому передбачена можливість передачі земельних ділянок під ними у користування фізичним та юридичним особам

за умови збереження, відновлення та утримання насаджень.

Консолідація земель сільськогосподарського призначення – це процес об'єднання роздрібних сільськогосподарських ділянок або агроформувань з метою усунення недоліків у їх конфігурації, площі, структурі, розміщенні. Недоліками землеволодіння та землекористування виступають фрагментація або роздрібненість земельних ділянок, їх нераціональний розмір, дрібноконтурність, черезсмужжя, вкраплення та вклинювання, ламаність меж, далекоземелля [2–4].

Консолідація земель здійснюється за допомогою проектів, які охоплюють чітко визначені межі. Основна мета консолідації полягає у розв'язуванні цих проблем шляхом об'єднання та оптимізації земельних ділянок для більш ефективного їх використання [2–4].

Зразком формування масивів земель сільськогосподарського призначення можна бачити розроблені дві моделі територій землекористувань, які розміщені в межах Київської області. Землекористування № 1, розташоване на території Баришівської селищної територіальної громади (за межами населеного пункту с. Веселинівка) Броварського району Київської області (рис. 1) та представлене земельними ділянками загальною площею 153,1365 га.

Землекористування № 2, розташоване на території Студениківської сільської територіальної громади (за межами населеного пункту с. Пристроми) Бориспільського району Київської області (рис. 2). Землекористування № 2 представлене 204 земельними ділянками, що належать громадянам на праві приватної власності на землю, надані їм для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, загальною площею 208,0178 га, середня площа однієї земельної ділянки ~ 1,0 га.

Консолідація земель шляхом об'єднання земельних часток (паїв) в єдиний масив є одним із ефективних інструментів впорядкування сільськогосподарських землеволодінь та землекористувань. Такий підхід дозволяє уникнути надмірної фрагментації землеволодінь, яка є наслідком розпаювання земель колишніх колективних господарств.

Об'єднання земельних ділянок в один масив дає змогу оптимізувати структуру землекористування, зменшити витрати на обробіток, поліпшити доступ до земельних ділянок, підвищити ефектив-

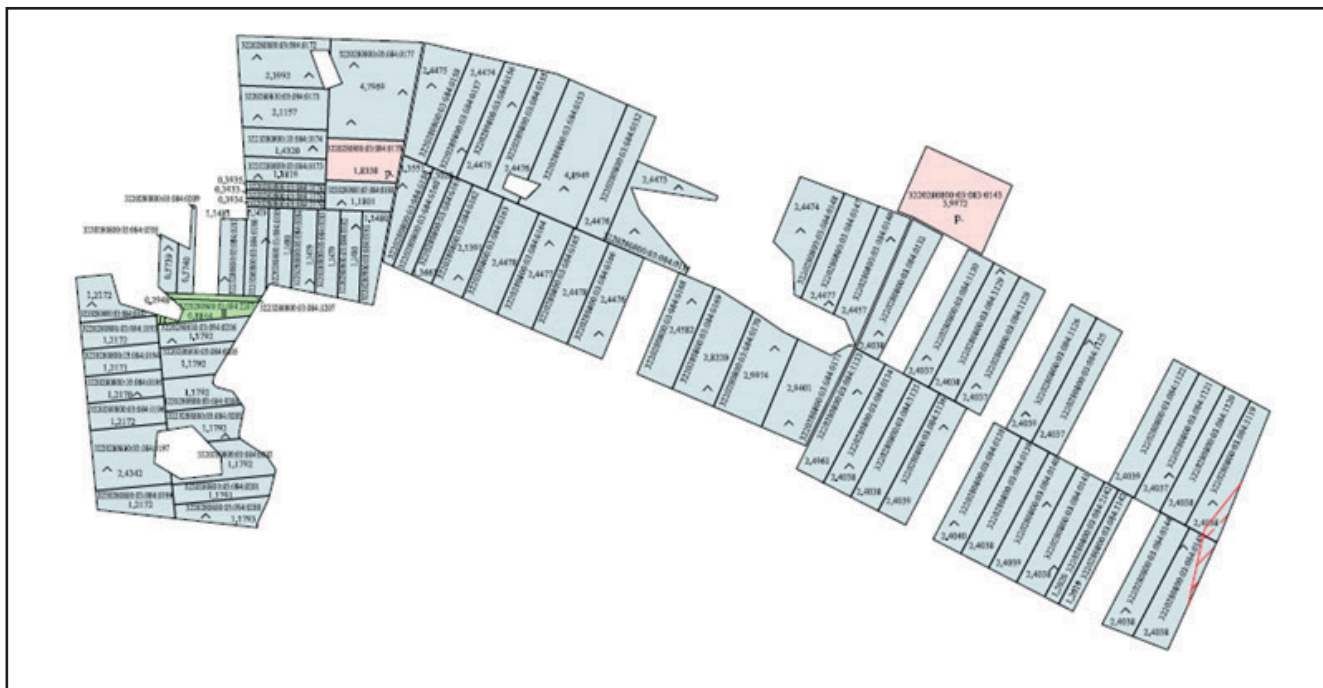

Рисунок 1. Схема розміщення земельних ділянок на території Баришівської селищної територіальної громади Броварського району Київської області

Джерело: розроблено автором

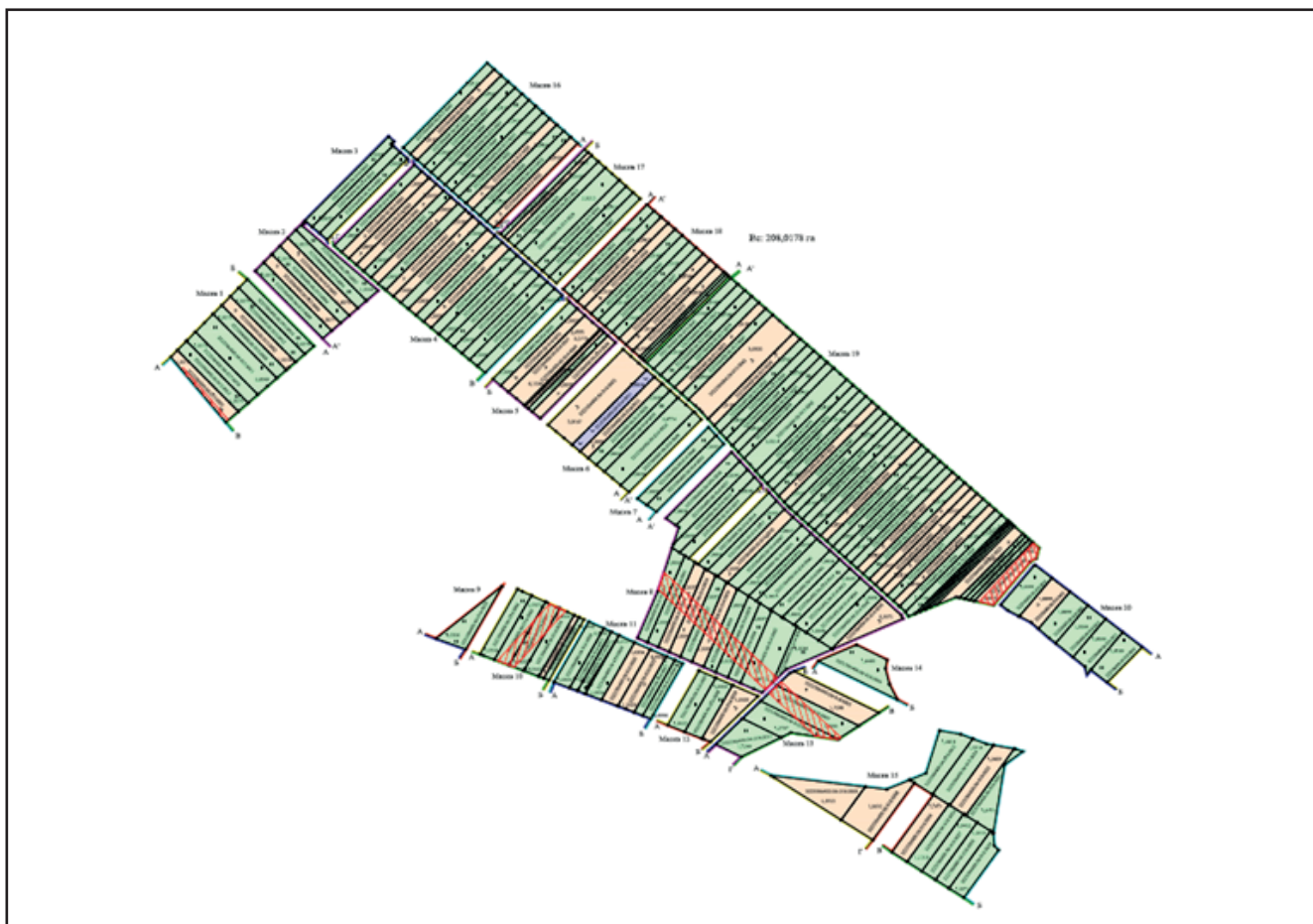

Рисунок 2. Схема розміщення земельних ділянок на території Студениківської сільської територіальної громади Бориспільського району Київської області

Джерело: розроблено автором

Рисунок 3. Організація території землекористування № 1 в єдині масиви земель сільськогосподарського призначення

Джерело: розроблено автором

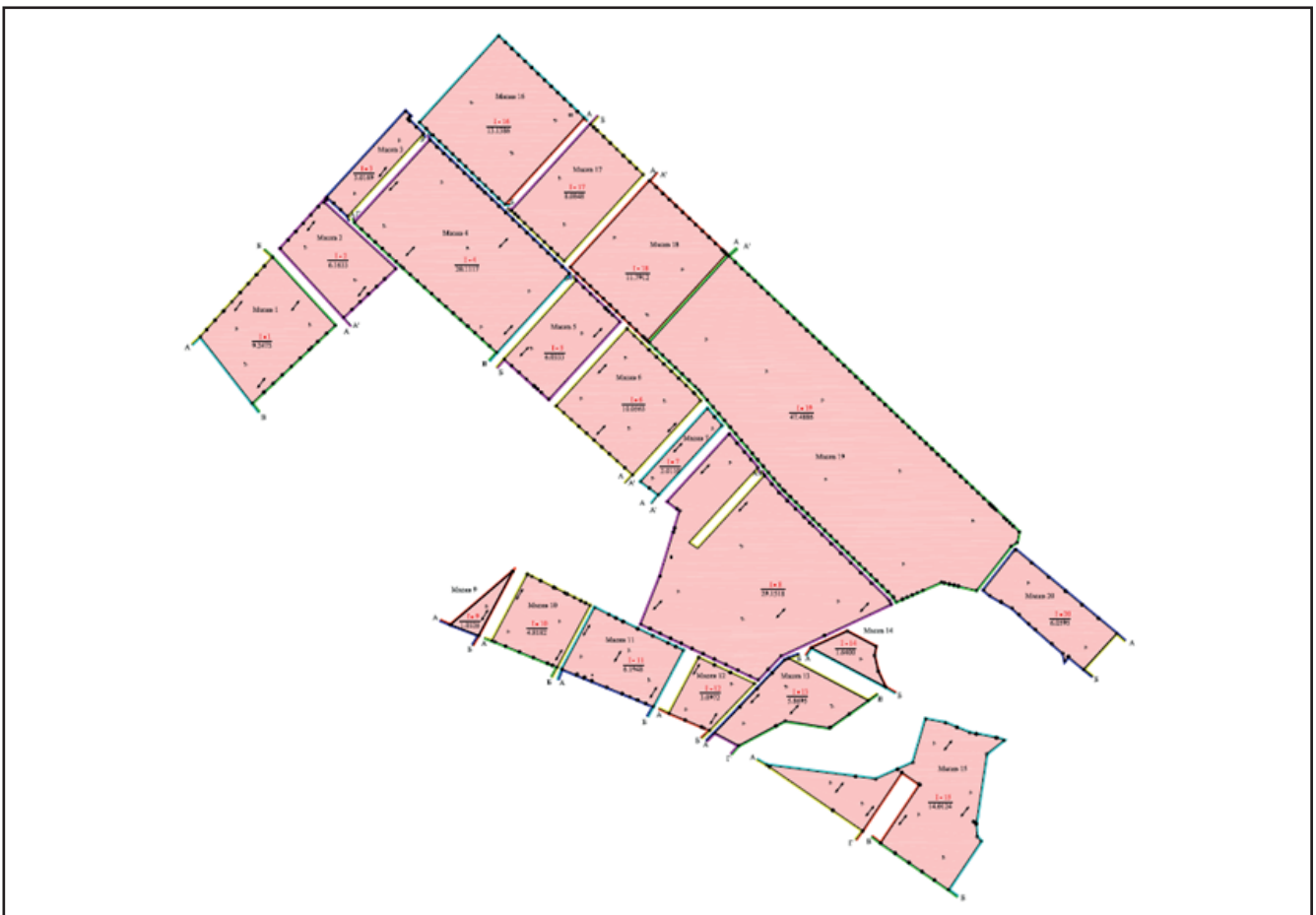

Рисунок 4. Організація території землекористування № 2 в єдині масиви земель сільськогосподарського призначення

Джерело: розроблено автором

ність використання сільськогосподарських угідь. Крім того, це створює умови для впровадження сучасних технологій, планування меліоративних, протиерозійних та інфраструктурних заходів.

Приклади організації території землекористувань шляхом консолідації земель при розробленні документації із землеустрою показано на рисунках 3, 4.

Одним із елементів формування масивів земель сільськогосподарського призначення є зміна виду угідь, для більш ефективного способу ведення сільськогосподарства. У сучасних умовах аграрного розвитку України спостерігається активна трансформація земельних угідь, зокрема – переведення сіножатей і пасовищ у ріллю. Така практика зумовлена зростаючими потребами в розширенні площ для вирощування сільськогосподарських культур, підвищенням економічної дохідності земель та змінами у структурі власності.

Трансформація земельних угідь – переведення угідь з одного виду до іншого з метою поліпшення просторових умов землекористування. Залежно від загального призначення трансформація, її характер та критерії оцінки будуть різні. Основу переведення з менш інтенсивних до більш інтенсивних складає відбір ділянок для сільськогосподарського освоєння та корінного поліпшення. Оскільки освоєння нових земель та докорінне поліпшення сільськогосподарських угідь спрямовані на збільшення продукції, то основним критерієм економічної ефективності відповідної трансформації має бути окупність капіталовкладень, а методичною основою – переведення угідь із менш інтенсивних у більш інтенсивні. Особливо важливо досягти розширення найціннішого угіддя – ріллі [5].

Укрупнення земельних масивів та поліпшення їхньої конфігурації сприяє збільшенню довжини робочого гону, отже, скорочення непродуктивних втрат робочого дня, підвищенню продуктивності праці та скорочення термінів проведення польових робіт.

Землеустрій у цьому процесі відіграє ключову роль. Саме через розроблення проектної документації, проведення оцінки придатності ґрунтів та врахування екологічних обмежень можна забезпечити збалансоване використання земель.

Висновки

У контексті реформування земельних відносин та децентралізації в Україні, практика консолідації земель має перспективи розвитку, особливо в межах тери-

торіальних громад. Її ефективна реалізація сприятиме підвищенню продуктивності сільськогосподарського виробництва; раціональному використанню земельних ресурсів; зниженню конфліктності в землекористуванні; розвитку інженерної інфраструктури села. Отже, консолідація земель – це не лише технічний інструмент землеустрою, а й стратегічний механізм просторового розвитку сільських територій України.

Список використаних джерел:

1. Legal guide on land consolidation. FAO, 2020. URL: <https://doi.org/10.4060/ca9520en> (дата звернення: 18.09.2024).
2. Попов А. Інституціональні засади консолідації земель сільськогосподарського призначення: теорія, методологія, практика. Львів, 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/330502260_Institucionalni_zasadi_konsolidacii_zemel_silskogospodarskogo_priznacenna_teorija_metodologia_praktika. (дата звернення: 18.09.2025).
3. Йоахім Томас. Землеустрій і консолідація земель на сільських територіях Німеччини. Київ–Ніжин: Лисенко М.М., 2021. 428 с.
4. Малашевський М. А., Бугаєнко О. А., Малашевська О. А. Дослідження факторів, що визначають напрям проведення консолідації сільськогосподарських земель в Україні. Містобудування та територіальне планування. 2014. № 51.
5. Третяк А. М. Теоретичні основи землеустрою. К. : ІЗУ УААН, 2002. 54 с.
6. Шворак А.М. Консолідація земель сільськогосподарського призначення : Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. Київ, 2016. 39 с. URL: <http://dglb.nubip.edu.ua/bitstream/123456789/3603/1/Shvorak%20A.M.pdf> (дата звернення: 18.09.2024).
7. Шворак А. М. Теоретичні основи консолідації земель: зміст, мета, завдання, принципи. Землеустрій і кадастр. 2008. № 4. С.11–13.
8. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (2003). The design of land consolidation pilot projects in Central and Eastern Europe (Land Tenure Working Paper). Rome: FAO. Retrieved November 10, 2025, from <https://openknowledge.fao.org/items/9fa7a438-799d-41e7-aaf6-c10b8a794b92>
9. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (1994). Legal guide on land consolidation. Rome: FAO. Retrieved November 10, 2025, from <https://openknowledge.fao.org>
10. IFAD / FAO. (2019). Land governance and consolidation approaches for rural development

(technical brief). Rome: IFAD/FAO. Retrieved November 10, 2025, from <https://www.fao.org>

References:

1. Legal guide on land consolidation. FAO, 2020. <https://doi.org/10.4060/ca9520en>
2. Popov, A. (2018) Instytutstionalnizasadykonsolidatsiizemel silskohospodarskoho pryznachennia: teoriia, metodolohiia, praktyka [Institutional foundations of agricultural land consolidation: theory, methodology, practice]. Lviv. https://www.researchgate.net/publication/330502260_Institucionalni_zasadi_konsolidacii_zemel_silskogospodarskogo_priznacenna_teorii_metodologia_praktika.
3. Yoakhim, T. (2021). Zemleustrii i konsolidatsiia zemel na silskykh terytoriiakh Nimechchyny [Land management and land consolidation in rural Germany]. Kyiv–Nizhyn: Lysenko M.M. [in Ukrainian].
4. Malashevskiy, M., Buhaienko, O., Malashevskaya, O. (2014). Doslidzhennia faktoriv, shcho vyznachaiut napriam provedennia konsolidatsii silskohospodarskykh zemel v Ukraini [Study of factors determining the direction of agricultural land consolidation in Ukraine]. Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia, 51 [in Ukrainian].
5. Tretiak, A. (2002). Teoretychni osnovy zemleustroi [Theoretical foundations of land management]. K. : IZU UAAN [in Ukrainian].
6. Shvorak, A. (2016). Konsolidatsiia zemel silskohospodarskoho pryznachennia [Dissertations for the degree of Doctor of Economics]. National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Kyiv [in Ukrainian].
7. Shvorak, A. (2008). Teoretychni osnovy konsolidatsii zemel: zmist, meta, zavdannia, pryntsyipy. [Theoretical foundations of land consolidation: content, purpose, objectives, principles]. Zemleustrii i kadastr., 4, 11–13 [in Ukrainian].

cal foundations of land consolidation: content, purpose, objectives, principles]. Zemleustrii i kadastr., 4, 11–13 [in Ukrainian].

8. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (2003). The design of land consolidation pilot projects in Central and Eastern Europe (Land Tenure Working Paper). Rome: FAO. Retrieved November 10, 2025, from <https://openknowledge.fao.org/items/9fa7a438-799d-41e7-aaf6-c10b8a794b92>

9. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (1994). Legal guide on land consolidation. Rome: FAO. Retrieved November 10, 2025, from <https://openknowledge.fao.org>

10. IFAD / FAO. (2019). Land governance and consolidation approaches for rural development (technical brief). Rome: IFAD/FAO. Retrieved November 10, 2025, from <https://www.fao.org>

Дані про автора

Колганова Ірина Григорівна,

к. е. н., доцент, Національний університет біоресурсів і природокористування України, доцент кафедри землевпорядного проектування

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7771-2696>
e-mail: Kolganova_i@nubip.edu.ua

Data about the author

Iryna Kolhanova,

PhD, Associate professor in land use planning of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

e-mail: Kolganova_i@nubip.edu.ua

УДК 330.552:338.47:32:004.451.62

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18145210>

КИРЛИК Н. Ю.

Логістичний кластер як засіб комунікаційної політики

Предметом дослідження є логістичний кластер як засіб комунікаційної політики.

Метою дослідження є дослідити роль логістичного кластеру як засобу комунікаційної політики у розвитку регіону та підприємств.

Методи дослідження. У статті використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті охарактеризовано різні аспекти розвитку логістичного кластера як засобу комунікаційної політики. Досліджено, як логістичні кластери сприяють розвитку логістичної галузі, покращенню координації між учасниками, залученню інвестицій та формуванню позитивного іміджу регіону.

Висновки. Логістичний кластер є ефективним інструментом комунікаційної політики, сприяючи налагодженню зв'язків між учасниками ринку, органами влади та науково-дослідними устано-